

TALE

Beskæftigelsesministerens tale i forbindelse med samråd i beskæftigelsesudvalget om ledige, ikke-vestlige indvandrere og efterkommere

J.nr. 2013-8461

Hans Andersen (V) har kaldt ministeren i samråd om Danmarks Statistiks undersøgelse ”Indvandrere i Danmark 2013”.

Samrådsspørgsmål:

- G. Ministeren bedes redegøre for resultaterne af Danmarks Statistiks undersøgelse "Indvandrere i Danmark 2013", herunder for deres tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet samt udviklingen siden 2011.
- H. Ministeren bedes redegøre for, hvilke initiativer ministeren vil tage for at øge andelen af indvandrere fra ikke-vestlige lande i Danmark, der er i job eller under uddannelse.
- I. Ministeren bedes redegøre for, i hvilken grad ministeren mener, det har øget udfordringerne i forhold til indvandre- res inklusion på arbejdsmarkedet og i uddannelsessyste- met, at regeringen har afskaffet starthjælpen, 225-timers reglen og kontanthjælpsloftet.

Introduktion

De danske arbejdspladser udgør rammen om et af de væsentligste sociale fællesskaber i det danske samfund. At blive del af en dansk arbejdsplads er derfor en af hovedvejene til at blive godt integreret i samfundet.

Alt for mange indvandrere står i dag uden for arbejdsmarkedet. Næsten hver anden indvandrer fra ikke-vestlige lande er i dag ikke i beskæftigelse – ligesom indvandrere generelt er overrepræsenterede på offentlige forsørgelsesydelse. Det gælder særligt kontanthjælp og førtidspension.

Det er et kæmpe integrationsproblem, som åbenlyst bliver overført fra en generation til den næste – og der er ingen tvivl om, at det både menneskeligt og samfundsøkonomisk er forkert, at vi har så mange, der ikke er en del af vores arbejdsmarked.

Tænk bare på, hvor mange børn og unge der vokser op i familier i Danmark, hvor det at gå på arbejde er det unormale, og hvor man ser, at ens forældre måske nok står op om morgenen, men ikke går på arbejde ligesom andre.

Det er åbenlyst et problem, at flygtninge og indvandrere er massivt overrepræsenterede på forkerte statistikker – nemlig førtidspension og kontanthjælp. Jeg tror desværre, at det er udtryk for, at man i alt for mange år har givet op og ikke været insisterende nok på, at så mange som muligt skal bidrage.

Jeg tror på, at det at være en del af et arbejdsfælleskab, hvor der er nogen, der mangler dig, hvis du ikke kommer, har en kæmpe stor værdi i menneskers liv. I alt for mange årtier har vi frarøvet for mange mennesker muligheden for at kunne bidrage og være en del af arbejdsmarkedet. Det har især ramt mange af vores indvandrere.

Ad spørgsmål G:

I min redegørelse tager jeg, som der spørges til, udgangspunkt i publikationen ”Indvandrere i Danmark 2013”. Rapporten indeholder beskæftigelsesdata til og med 2012. Der er dog siden rapportens offentliggørelse publiceret nye beskæftigelsestal for 2013 på Danmarks Statistiks hjemmeside. For

at give det mest aktuelle og fyldestgørende billede på dette centrale punkt, vil jeg undervejs supplere med de seneste tal for 2013.

Befolkningssammensætning

Indvandrere i Danmark kommer fra mere end 200 forskellige oprindelseslande og omfatter både flygtninge, familiesammenførte og arbejdskraftindvandrere.

I 2013 udgjorde indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande knap 8 pct. af befolkningen. Danmark har flest ikke-vestlige indvandrere fra Tyrkiet, Irak og Bosnien-Hercegovina.

I 2013 var beskæftigelsesfrekvensen blandt personer med dansk oprindelse knap 75 pct. blandt mændene og 72 pct. blandt kvinderne.

For ikke-vestlige indvandrere var beskæftigelsesfrekvensen lavere og udgjorde ca. 52 pct. blandt mændene og 43 pct. blandt kvinderne.

Ikke-vestlige indvandrere er overrepræsenteret i gruppen, der modtager offentlig forsørgelse. I 2012 udgjorde ikke-vestlige indvandrere således knap 7 pct. af hele den erhvervsaktive del af befolkningen, mens deres andel af samme aldersgruppe på offentlig forsørgelse var 38 pct.

Indenfor gruppen af ikke-vestlige indvandrere er der samtidig store forskelle i arbejdsmarkedstilknytningen: Blandt de 30 største ikke-vestlige befolkningsgrupper i Danmark i 2012 havde personer med oprindelse fra Thailand, Ukraine, Vietnam, Sri Lanka og Kina den højeste beskæftigelsesfrekvens på mellem 56 og 62 pct. Den laveste beskæftigelsesfrekvens i 2012 var blandt indvandrere med oprindelse i Irak, Libanon og Somalia, som har beskæftigelsesfrekvenser på mellem 28 og 35 pct.

Beskæftigelsesudviklingen i perioden 1996 til 2013

Fra 1996 til 2008 steg beskæftigelsesfrekvensen for ikke-vestlige mandlige indvandrere med 23 pct. point, fra 40 til 63 pct. For ikke-vestlige kvinder steg beskæftigelsesfrekvensen med 24 pct. point, fra 26 til 50 pct., hvilket er en fordobling over perioden.

Fra 2008 til 2011 er beskæftigelsen generelt faldet, hvilket Danmarks Statistik tilskriver den økonomiske afmatning. Faldet i beskæftigelsesfrekvensen gælder alle uanset herkomst- dvs. både borgere med dansk oprindelse, indvandre-reog efterkommere med vestlig baggrund samt indvandre-reog efterkommere med ikke-vestlig baggrund. Faldet er dog en smule større for ikke-vestlige indvandrere og efterkom-mere.

Fra 2011 til 2013 er beskæftigelsesfrekvensen for indvandre-re stort set uændret uanset herkomst, dvs. at hovedparten af tilbagegangen i beskæftigelsen fra 2008 og til i dag har fundet sted i perioden 2008 til 2010.

Tilknytning til uddannelsessystemet

Der spørges også til en redegørelse for rapportens resultat for så vidt angår uddannelse. Det vil jeg gøre meget kort, da det ikke ligger inden for Beskæftigelsesministeriets område, og jeg vil blot nævne et par markante hovedresultater, som jeg har hæftet mig ved.

To ud af tre voksne indvandrere fra ikke-vestlige lande har ikke afsluttet en uddannelse i Danmark, hvorfor det ifølge Danmarks Statistik er vanskeligt at lave meningsfulde sammenligninger mellem uddannelsesniveau blandt indvandrere og personer med dansk oprindelse.

For alle herkomstgrupper kan man dog, ifølge Danmarks Statistik, se en tendens mod højere beskæftigelse for stigende uddannelsesniveauer uanset køn.

Særligt i gruppen af indvandrere, men til en hvis grad også i gruppen af efterkommere, er færre unge i gang med en uddannelse sammenlignet med personer med dansk herkomst.

Tager vi fx udgangspunkt i en 22-årig mand, så er det ifølge rapporten 37 pct. af mandlige indvandrere fra ikke-vestlige lande, der er i gang med en uddannelse. Blandt ikke-vestlige efterkommere er tallet 47 pct., mens det blandt unge 22-årige mænd med dansk herkomst er halvdelen, der er i gang med en uddannelse.

Blandt kvinder er tendensen den samme, men forskellene er større. Tager vi igen en 22-årig kvinde, så er det 37 pct., der er i gang med en uddannelse blandt ikke-vestlige indvandre- re – nøjagtig samme niveau, som blandt ikke-vestlige unge mænd. Tallet ligger til gengæld noget højere for de øvrige grupper af kvinder og udgør 58 pct. og 63 pct. for hhv. ikke-vestlige efterkommere og personer med dansk herkomst i 22-årsalderen.

Det er positivt, at de 22-årige efterkommere tilsyneladende ligner tilsvarende unge med dansk herkomst mere end tilsvarende unge med indvandrerbaggrund og har en betydelig stærkere sandsynlighed for at være i gang med en uddannelse.

Ad spørgsmål H:

For indvandrere som for alle andre er det mit udgangspunkt, at dem, som *kan*, skal i arbejde eller i uddannelse, og at dem, som ikke kan endnu, skal have den rette hjælp til at komme videre.

Når vi tager beskæftigelsesområdet er hovedlandevejen til bedre integration derfor netop kloge reformer, som understøtter lige præcis den linje.

Lad mig komme lidt nærmere ind på kontanthjælpsområdet: Ikke-vestlige indvandrere udgjorde i 2013 knap 7 pct. af befolkningen i den arbejdsdygtige alder (ml. 16 og 64 år), men udgjorde 22 pct. af de 147.000 fuldtidsmodtagere af kontanthjælp, der var i 2013.

Og blandt kvinder er andelen endnu højere. Kvinder med ikke-vestlig indvandrerbaggrund udgjorde 1/4 af alle kvindelige kontanthjælpsmodtagere i 2013.

Ikke-vestlige indvandrere er altså massivt overrepræsenteret i kontanthjælpssystemet.

Derfor er kontanthjælpsreformen i høj grad også integrationspolitik.

Den tidligere regering indførte et kontanthjælpssystem med et tilhørende match-system: Tilhørte man matchgruppe 3, var man som udgangspunkt midlertidig passiv – dvs. uden for indsats. Der var fx mange indvandrerkvinder, der lige præcis var placeret i denne matchkategori.

Det nye med kontanthjælpsreformen er, at vi siger, at det med at skubbe nogle helt uden for fællesskabet – at opgive og lade være med at lave en ordentlig indsats – det stopper vi med nu. Vi vil ikke længere have, at nogle af de mest udsatte borgere bliver overladt til sig selv. Et nyt og bedre kontanthjælpssystem, som det vi aftalte sidste år, vil derfor også give et markant bidrag til bedre integration.

Vi har også mange unge med minoritetsbaggrund i kontanthjælpssystemet. Der skal de ikke blive ved med at være. De

skal i gang med en uddannelse, de skal blive dygtigere og de skal efterfølgende have et arbejde og forsørge sig selv.

Derfor er ungedelen af kontanthjælpsreformen rigtig afgørende. Det er den på grund af uddannelsespålægget: De stærke skal i gang med en uddannelse. Men det er den også fordi, vi meget mere ambitiøst end tidligere sætter ind med aktiviteter, der understøtter at flere kommer i gang med en uddannelse.

Når der er så mange unge i kontanthjælpssystemet, der ikke har en uddannelse, så er det fordi, der er mange af dem, som ikke kan læse, skrive og regne. Det hænger sammen med, at alt for mange forlader folkeskolen uden at kunne læse, skrive og regne på et niveau, så de kan gå i gang med en ungdomsuddannelse.

Derfor har vi i kontanthjælpsreformen så stærkt et fokus på, at de unge skal testes for, om de kan læse, skrive og regne. Hvis de ikke kan det, sætter vi ind med forberedende voksenuddannelse, ordblindeundervisning og andre ting for at understøtte, at de kan starte på en uddannelse.

Jeg vil også gerne knytte et par ord til reformen af førtidspension og fleksjobordningen. Mange indvandrere kan have komplekse udfordringer. Nogle er traumatiserede på grund af forfærdelige oplevelser i det land, som de er flygtet fra, nogle har vanskelige psykiske eller fysiske udfordringer, mens andre igen har svært ved at læse og forstå den danske kultur.

Målgruppen for reformen af førtidspension og fleksjobordningen er netop mennesker med komplekse problemer, hvor sociale, beskæftigelses- og sundhedsmæssige udfordringer skaber barrierer i forhold til arbejdsmarkedet.

Indvandrere fra ikke-vestlige lande vil i høj grad kunne få glæde af et ressourceforløb, som er et godt alternativ til før-

tidspension. Således udgjorde ikke-vestlige indvandrere 13 pct. af alle førtidspensionister i 2013. Der er dermed næsten dobbelt så mange ikke-vestlige indvandrere, der modtager førtidspension sammenlignet med deres andel af befolkningen i den arbejdsdygtige alder (mellem 16 og 64).

Et centralt omdrejningspunkt for indsatsen i både kontanthjælpsreformen og reformen af førtidspension og fleksjob er en markant forbedret indsats for mennesker på kanten af arbejdsmarkedet med udgangspunkt i den enkeltes *individuelle* behov og *individuelle* udfordringer.

Reformerne er dermed også integrationsreformer, da netop ikke-vestlige indvandrere er markant overrepræsenteret i gruppen af kontanthjælpsmodtagere og førtidspensionister.

Ad spørgsmål I:

For regeringen har det høj prioritet at flytte mennesker fra passiv forsørgelse til et aktivt liv på arbejdsmarkedet. Vi går ind for, at det skal kunne betale sig at arbejde og uddanne sig for alle, der kan og har muligheden for det. Men vi mener samtidig ikke, at det er rimeligt at isolere de mest udsatte mennesker og familier i fattigdom på meget lave ydelser, hvor lave ydelser kan gå ud over børnenes trivsel og hæmme deres deltagelse i det almindelige hverdagsliv.

Den tidligere regering mente tilsyneladende, at lave ydelser over en bred kam, uanset om de berørte havde en chance for at reagere på incitamentet, var svaret på alt.

Men virkeligheden for mange mennesker og familier er en helt anden. Måske de lave ydelser har motiveret nogle til at søge et arbejde, men for langt de fleste kan det have været starten på en dårlig spiral, hvor de lave ydelser har drevet dem længere væk fra arbejdsmarkedet og fastholdt dem i et

passivt liv på en overførselsindkomst med begrænsede muligheder for at tilbyde deres børn en anstændig opvækst.

I den virkelige verden er der en stor gruppe af mennesker, herunder mange indvandrere, der ikke bare kan vælge at tage et arbejde. Nogle har store sociale udfordringer, nogle har store sundhedsfaglige udfordringer, nogle mangler uddannelse, andre mangler dansk kundskaber.

Mange af de borgere, der i dag står uden for arbejdsmarkedet og har været det i lang tid, oplever som tiden går, at andre problemer end ledighed knytter sig til deres situation. Det at være lang tid udenfor arbejdsmarkedet – især hvis man overlades til sig selv og sine egne problemer – kan være invaliderende i sig selv.

Derfor tror jeg, at hvis vi går år tilbage, har der i gruppen af flygtninge og indvandrere været personer, som har haft masser af arbejdsevne og har været fuldt deltagende på arbejdsmarkedet. De personer kan i dag stå i en meget sværere situation. Jeg vil derfor også opfordre til, at man fremadrettet får en noget mere nuanceret tilgang til ydelsesspørgsmålet.

Løsningen for disse mennesker er nemlig ikke fattigdom, men at vi i stedet sætter ind med en indsats, der tager hånd om den enkeltes udfordringer og hjælper dem videre i livet.

Derfor har vi i regeringen, som jeg var inde på tidligere, sat en række reformer i værk, der netop tager højde for de individuelle behov og giver en tværfaglig, helhedsorienteret og individuel indsats, der kan hjælpe folk hen imod arbejde eller uddannelse.

Regeringen har hele tiden fokus på, at vi på den ene side fastholder et stærkt socialt sikkerhedsnet, og at vi på den anden side søger for, at de, der kan arbejde, også arbejder.

For der er ingen tvivl om, at vejen til at blive en del af det danske samfund er gennem beskæftigelse.